

273(22)

278 Warfare amongst the Northern Stho. Mahloana, H.J.
 22 APR 1939
 Military System INDEXED
 PP. 1-18 NO. 27
 K34/12 13/3

Ntwa e thongwa ke xe monna ye mongwe a ka
 thšabela kxošing enngwe, a thšaba a na le
 mosadi, xoba a utswa dikxomo kxošing enngwe
 a thšabela xo enngwe. Kxoši yela a thšabetseng
 xo yona are xe le xo mo tšea sexang mpa yaka.
 O meditšwe ke kwena, xe are sexang mpa yaka
 o re sele ratang xo se dira se direng xoba
 le nyaka xo lwa le ka no lwa. A thšabale
 mosadi le xe ele kxomo a di utswitše, mohlomongwe
 wa naxa enngwe, Mohlomongwe wa naxa yaka
 Matlala a thšabale mosadi a ya Moletši, byale
 kxoši ya Moletši yare o itšee tše, o itšee tše,
 Le xe ele wa Moletši, a utswa dikxomo kwa xa
 Matlala, ba xa Matlala bare o di tšere, o di
 tšere. Byale ntwa ke mphela e thomile.
 Mo xongwe e tsošwa ke batho ka ba ke
 la boxoši. Ditsela di name di thibane.
 Mo xongwe motho a balaya o mongwe
 naxeng ye nngwe, a thšabela kxošing ye
 nngwe. Xe bare ba yo mo lota bale ba
 xane naye. Ke mphela ke ntwa e thomile.
 Dikxomo di fula naxeng kamehla. Ba
 nweša mo dinokeng tše dikxolo. Motse o be
 o Sanne o le tee, e be batho ba kroboka
 kana, xore e Re xe bare kxomo di thopilwe,
 ba ba lote ba ba bolaye. Xe ele maokkro
 ba ba bolaye.

273 Military System duar No. 27
 K34/12

Maokxokxo ba be ba sepela ka ba bedi xoka
 ka bararo. Xe ba bolaya maokxokxo ba
 be ba ba thuthufaletsša makhura ka
 dipitša xoba mabese a dikxomo yare
 xela a fiša, ba ba nweša. Ba ba lesa-
 pele ba bina. Bare e rite xe ba ba
 Sxere e le xona ba bina yo mongwe
 a bina a katakata ka sa moraxo,
 yo mongwe wa lešilo a no bina felo ko
 tee, a nore tekelele! tekelele. yola yo
 mongwe wa kohlale are xona ^{mo}
 phuphukhu! bare ase ye morole wa
 masoxana, a fata tša tsena, a
 tse nthša ditsepu mabung, motho are
 ke tle ke mmone ka sebolao, mongwe
 a mo puputla ka sekodiko, a tsena
 ka matšetšete moiswa wa dinaxa.
 A humana noka e tletše, a bo betha
 ka kxara, are pupumpu! pupumpu!
 pupumpu! A sefela mošobola. Bare
 o tswale o thlothlore moswammaxo!
 Le yena are letswale le thlothlore
 thlothlore meswabommabeno! xe ba
 rialo xe ba mo xomela, ba o nweša
 lešilo lela mabese a fiša, koša ya
 xaxe se; Lešilo ntlopye! sethsere thsere!
 koša e binwa e kata kata ka sa nthaxo!

273 Military System + War No. 27
K34/12

Ye nngwe taba ya maokxokxoše. Babe
ba selwa motseng. Ba ekepela ka maraxe-
-ng a mašaka. Xe ba o xama mošimane
wa xo kwatela a nama a bona mahlo
are tadi tadi ka seretseng. Mošimane
a nama a thoma xo opela are xo bona
nna ke a bona, mahlo matala
seretseng, ke šia xore sela ke eng?

Namane e name e thsweny e moxami.
Hei wena mošimane towe! Kwatela
namane, tla tla ke xo xarimola ka
kxolé. A name a thome koša ya xax-
e xape: xo bonana ke a bona, mahlo matala
seretseng, ke šia xore sela ke eng? Moxami
xe a feditše xo xama a name a mmutšiše
se a se bonaxo, a name a mo šupelese
a se bonaxo. Xe bare re a šupa ka
sekwato, bu bone ponyo! ponyo! Ba nama
ba bitša banna, xe ba šupa ba bona ponyo!
ponyo! Ba nama ba fata, ba hwetša leokxo-
-kxo ka seretseng, ba le bolaya. Maokxo-
kxo e be e le batho ba ba bexo ba utswa
dikxomo bošexo, ba sepela ka ba bedi,
ka o tee. Metse e be e nna di thabeng
xaxolo mebotong, e se baxo mašwathla-
šwathleng, xore ba bone manaba a bona a
a sa e kxole.

iv 273

K34/12
Military

System of War No. 27

Ba nna ba itukišitše. Ba phoka marumo
 xe ba nyaka xo lwa, le xe banyaka
 xo nthša dipou ba rata xo lema. Ke xoue
 xe ba phoka marumo ba dira ka dihlare;
 tše ba rexo di dira batho boxale. Xo tla ba
 mošate pele xe ba phokwa, xwa tla ba
 letona le lengwe, byalo byalo ka xo latele-
 lana xa bona. Ba ya ka kxorong ya Mošate
 wa bona ya ~~Kroši~~. Kroši ya ba anexole
 byalo ka xaeke ke dikxang. Are xona le
 motho yo mongwe yo a ratang xo lwa le
 nna, byalo ke tla le botša xe a itukišitše.
 Ba tsena ka dikōša sehlopha se sengwe
 le se sengwe. Lina la koša e bare ke
 Lexalano. Bare: boo! boo! boo! boo! boo!
 Mma xe mošimane hloboxa! Mošimane
 pholo ya kxotla! Mmaxe mošimane hloboxa;
 hloboxa xe a tšea marumo, hloko ya xaxe
 e axela diokxo! Dikxopo e tla ke
 merajana! Mmabade xa ba boye! Ba ile
 le pitša le leho! Mo ba ileng xa ba
 boye! Marumo maja unaxošana! Ase tla
 e thlalolang! Marumo aja ba dixolwane
 tša matsika, tša thamo nthlakxa thlakxa!
 Matlala morwa moxororo, ke rile ke mo
 lopa kobo ya thšweni! A šupa di marala-
 leng' ke dika tša koša ye.

K34/12

✓ 273 Military System War No. 27

koša yeo e bitšwa kwadi yamarumo.
 ke koša ya mahlomola ruri, ya xo
 botša ba xae xo hloboxa. Ba thomaxo
 kxobokana kxorong ya Mosate, kxoši le
 yona e le xona, e ntše le bana le bakxa-
 -labye. xo a peilwe dihlaré ka pitša,
 medi ya dihlaré, dixwere le ^{dinamatsa} ~~dine~~
 batho, nama tša batho ba tsentšha letswa-
 -lo le motsila Te mošuka wa batho. Xoba-
 -ne xe ba bolaita motho ba mo fatola,
 ba mo nthša mala, ba nthša motsila,
 pelo, mabele le mošuka ya xaxwe,
 tša thlaka nthšwa le di thlaré. Tšare
 xela di fufutše, di bedile, di fufutše
 kudu, ba dikoloxa sehlopha sa dira,
 ba dikoloxa ke banna ba ba bedi. Ba
 fapanana, mongwe a pota kama, mongwe
 a pota ka mo. Ba fapanana mo xare
 xa dira, xe ba ba xša ka dihlaré bare
 mmu! mmu! bangwe bare mme! mme!
 bangwe bare oo! oo! Ba ekiša
 kxomo, pudi, nku ka mo di llaxo ka
 xona. Ba dira lešata le lexolo kudu ka
 matla. Ba lla byalo ka dilo tše ba o di
 thopa. Ba xšwa dihlaré xe ba rialo.
 Ba okxa mothloko, ba obofa o omile.

VI 273 Military System & War No. 27

K34/12

O omile, ba a ofisa ba ba dikoloxa ka ba
 bedi, ba kxethile monna wa boxale le ngaka,
 Xe ngaka e le xona le monna wa boxale le
 yena a le xona, ke bona ba ba Swaraxo
 mollo, ba ba dikoloxa ka ba bedi, ba ba xaxa
 ka dihlare. Xe ba feditše byalo ba tšwa
 ka lesoro la kxoro ya mošate, ba o thlaba
 mokxosi ba kxolokana kantle bare OO!
 OO! OO! Byate mohla baya dira xe ba thupa
 di kxomo xa ^{di} hlakane, e tlare ngaka a kxetha
 kxomo tše pedi tše pedi ^{sehlopheng} se sengwele
 se sengwe. Tšedi kxethileng ke ngaka ke tša
 xaxe le kxosi bare ke tša thupa. Xe ba ya motseng
 ngaka e swara thupa ya latelwa ke mokxo-
 mana wa mošate, Xe ba šetše ba thubile
 motse. Xe ba tloxele naxeng ya kxosi e
 ba lwaxo naye, ba a letana. Ba ba bolaileng
 batho mo direng, ba a phepela mohla a
 mphoko, ba hlaba fase ka lerumo, ba šupa
 kwa ba tšwaxo xo lwa xona. Xaxo hlabe
 mafšexa, xo hlaba ba boxale. Lefšexa
 xe le ka hlaba fase, le betha ke
 masoxana thaka tša xaxe. Ba rwala
 mothšumo mo phatleng, mothšumo ke seala
 sa baxale, ~~šš-dirwa ka mšala wa phuku-~~
 bye. O ~~thlanguwa ka mšala wa phuku-~~
 ba ona

VII 273 Military System & War No. 27 K34/12

Ba se a para le mphiri' o moso. Mphiri' ke koporo entsof. Xe motho a ka humanza a apere mphiri', ke xore le xe ase a bolaye motho, o mo thlomotše leoto le xe e le letsoho, xoba a kxwaela. Ba bea dihlodi tša motse le bošexo di xona. Ba phela ba ngangetše dihlako, marumo, mamee le selepe sa maxaxane. Xo lwa masoxana ~~masaxa~~ a a tšeng e le banna baba tšerexo. Ba ba fentšwexo ba loba ka dikxomo. Ba ba fentšwexo kudu ba loba ka ngwana a kxoši, a o tšewa ke kxoši yela. Ba ka ^{Manala} ~~kata~~ ba ba be ba lobile ka kxaitšedi ya kxoši, leina la xaxe ke Mmantwa. O mongwe le yo mongwe o svara dikotse tša xaxe. Kxoši e fa ba boxale dikotse tša xaxe. Xe ba bangwe ba ka boya ^{thšaba} yena a boya a leleka dira o fiwa kxomo. Ba xo bolaya batho bona ba fiwa dipholo. Ba xo thopa dikxomo xo nthšwa tša mošate pele, xe ba thopa ^{dikxomo} xo tšena wa pele are ka tšena dikxomo o dira xe a tšena ka šakeng, wa bobedi are ke dija naxo, wa boraro are ke dija lelena. Wa pele o fiwa kxomo tše pedi le xe ^{di} ~~le~~ ^{thara} tee, wa bobedi o fiwa e tee ^{le} ~~le~~ ^{pele} tee.

VIII 273 Military System War No. 27

Na boraro xa a tšee selo. ^{K34/12} Na boraro
 o tšee mala a dipholo tša baxale. Batho
 ba xo bolaya batho ba ba bitša diitei.
 Xe ba tšo bolaya motho ba hola ka
 taka ya noka, taka ke mabu a matwe
 a seretse a noka, mme ya šaba e le ba
 ba sothla, xore ba tsebye xore diitei
 ke bana ba. Basadi xa ba lwe, xolwa banna
 fela. Ba ithuta xo fela marumo xe ba yo
 tsoma diphoofolo le dibata tša xo swane
 le ditau. Ba swava marumo a xo swana,
 marumo a na le mehota e meraro ke krotlofo,
 ke la phaphathi, ke kobe, ke la setxone,
 ke letso, ke la ntla. Dikxoši di bolela
 ka ba tseta xe ntwa e ha thoma, kxoši
 yela e roma xo enngwe. Enngwe kxoši
 xe e eme thlwa thlwarara, are xe le
 nnyaka le tle le lemo. Xona ke xe batla
 kxona ba phoka marumo. Xe ba ithuta
 xo tla le xo phepa ba betšana ka dikiti,
 le mafika le dipatla le dithoka.
 Motho a lesoxana o ha phepa diphare ba
 mo thikile, a be a ba perolole a ba kobe.
 Ba ithuta xo betša le xo tla xe e le mašoboro.
 Dintwa tša mašoboro xa di fele, ba thlwa
 ba tetana ka dithšilo le ka dipatla.

273
IX Military System War NO. 27 K34/12

Fa kongwe mašoboro a ngateleletša ditsiba ditsiba ka thoko xe ba yo hlokanale batho xoba basadi kore ba tle ba ba thuse xe. Xe ba ba thsexile ke mokaba a inamišwe ba bethwa ke mašoboro. Selepe sa maxaxane se lomelwa mo mphenyeng wa xo Swana le wa sehongwana, ba a o betla wa šala selwana se e veng ke thokana, ba phula ka molomedi lethšoba, molomedi ke thsipi ya xo dira lethšoba, e ya bešwa, yare xela e fiša ya nthšwa xwa fehlišwa lethšoba xo fihlela ephula. Lerumo le lomelwa ntheng ya loka, le lomelwa, le lokile le patla xoba nthie, xwa phutwa ka molomedi, lerumo la th tse nthšwa xona, ba loka kxwathla ya kxomo, kxwathla ka mosela wa kxomo, ba a o khwamola o sa le metse, ba o lokela mo lerumong mo ntheng, wa omelela mo ntheng, wa e ba bothata. Lerumo le ka se tšwe le tla be le thswere ke ke kxwathla. Sethšaba se na le maina ba bitšana ka maina a xo rupa, methopo ya bona. Ba laola mphato o mafsa pele. Ba thika, e mengwe meagwe metse ba thiba mesofo ya yona

K34/12

x 273 Military System & War No. 27

Fa xongwe ba swarana kare xwa fenywa
 dia di a thšaba ba eta baba bolaya
 ba ntše ba thšaba. Dikxomo tša xo thopya
 di išwa mošate, xa di abiwe bare ke
 "kxatha di khwibidu." Kare xwa fenywa ba
 motse ouwe, ba o fiša, dikxomo tša
 thopya. Dikxomo xa di abiwe, di tšewa
 ke kroši, xa ba apare selo sa
 xo bonthša. Bahlabani ba bonthša
 ka xo tlole tataka mo hloxong tša
 bona. Bahlabani ba bangwe xa ba tlole
 taka. Ba tlole taka mo hloxong ya ša
 e, thšweu, bangwe xa ba tlole ka
 taka. Xa ba botšane xe ba nyaka
 xo luca ba a khukhuretšana xa ba
 botšane. Xe ba tlole ka taka ke xore
 ba tsebane ba seke ba bolayana.
 Taka ke sešetse sa mabu a mašwee
 se kwetšwa kwa nokeng. Bahlabani
 xa ba tlole mo mmeleing, mmeleing
 xo tlole baxale, diitei, ba xo bolaya
 batho ba ba naxole ditšweni. Thšw
 eni ke motho wa xo bolaiwa marumong
 le xo motho a ka bolaya yo mongwe,
 ka diatla, ya a bolaiwaxo ke o bitšwa
 thšwedi.

KI 273 Military System twar No. 27 K94/12

Ba dikoloxa motse pele bošexo ka
 diklare, ba robetše, ba sa ^{ba} bone,
 ke xore ba bea motse xore ba ba
 robatše ba seke ba ba kwa xore
 ba šwahlela motse bošexo kxoro
 ye nngwe ya dira e tseba ka
 phethelong, ye nngwe kxoro e thiba
 masora. Masora a motse a axiwa a popote
 lwa, xwa šala kxorwana e thsesane e
 metho a tsenaxo fa xona a ipatile
 a ithsetexile. Dikxorwana tša ka mafuri
 di a thibya le tša boithatelo kamoka
 xo šala kxorwana e tee fela, e
 batho ba tsenaxo ka yona. Dikxomo
 di rutwa xo kata xe di le naxeng xore
 di tle di tsebe xo thšaba xe manaba
 a bona a nyata xo di thšabathopa.
 Dinna di ka maseme, xe ba sa
 re hiya! motho a di eteletše pele
 di a thšaba, tša ya xore xoba
 motseng. Xe ba di ruta mokato ba
 be ba di rutela xore di tle di thšaba
 Bahlabani xe ba dikoloxile motse,
 ba o hlasela bošexo, ba šetše ba
 tseba dithšobana le dikxorwana.

XII Military System of War No. 27

Lefšexa xa leje nama kwa kxorong ya mašata.
 Xona le nama e nngwe bare ke sehuba,
 sehuba ke boxare bya kxara, se jerra ke
 baxale fela, bare thšela kxomo mpholo,
 ke xore thšela kxomo sehlare, ka xore
 xe ba ija sehuba ba thšela sehlare
 xore ba tle ba be baxale kudu, ba
 xalefele pele. Nama ya mafšexa,
 mafošwa kasešu, ke maswafo
 a dikxomo tše di boketšwexo baxale.
 Maswafo xa ana makhura, ke
 mahlotohloko fela. (mafošwa kasešu =
 mafšexa). Baxale ke bona baba
 jaro sehuba. Mosepidiši wa dira
 ke ngaka. Ke yena a ba
 etang pele a šupile kwa pele
 ka thupa a e thoditše ka sehlare.
 Xe ba ka fenywa ngaka e putsywa
 kudu ka kxomo tše nne. Ba
 thsephile sehlare xo fetiša dilo
 kamoka. Ba ~~eta~~ eta ba ntše
 bare dirā xa di bonwe ba
 khupile sehlare ba e thswa
 mare bare ntho! ntho! dira xa di bonwe.
 Xe ba kare, bare ba ya dira
 ba ~~tong~~ longwa ~~ke~~ noxa ba a boya.

K34/12

XIII ²⁷³ Military Systems & War No 2

Bare dira di tla yo fela xoba ba bolawa
 ke batho ba fela ka bontši. Ba rutana
 dikiti xo tla, ba betšana ka dikiti,
 ba tetana ka dišu, ka moraxo ba tetana
 ka dithšilo, la mafelelo ba tswabolana
^{dipatla} ba fathla ka tše dingwe ba bile ba
 koropetša. Yo a tsebaxo xo fathla a ka
 se be matoma, o tla nna bose, yo a
 sa tšebexo o tla šaka e le dintlo. O
 ha ithuta xo fathla le yena. Ba ba tseba
 dithoka le dipatla ba tseba felo xa
 bohloko, ba betha monwana o moxolo
 wa leoto, metho a name a nyabexa
 dipatla ka bakala bohloko. Xo thwe
 monwana o moxolo wa leoto o bohloko
 xo fetiša ditlo tšohle tša mmele. Xe a
 lahlile dipatla ke xona a xe a feutšwe.
 Ka moraxo ba ithuta xo betša marumo
 xe ba bolaya dibata. Lerumo xa
 le šupe motho, yo a diraxo ^{ke} sena
 marumo, o ya lefišwa ^{ke} xromo. Xe xo
 lwe wa xa xo thlalolwe bana le
 bomnabona ba a bolawa. Ba šimane
 bona xa ba lesivwe, le xe e le ba
 bannyenyane, ba nthšwa ka thaving,
 ba tabanywa, ba tšewa ka matlo.

273

XXM

XIV

K34/12

Military System + War No. 27.

Ba thopa bannyana, xe ba thopilwe
 ba lopdlwa ka di kxomo, bare moya
 taung, o ya a swere Serumula, ka
 Seema. yo mongwe le yo mongwe
 o lopollwa ka kxomo tše pedi.
 Xe ba sa ka ba ba lopolla xe ba
 nywalwa ka di kxomo ke tša yo
 a ba thopileko, kxosi e tšeya
 tše tharo, xe a thlompha motho
 yo xa a tšee ~~sele~~. Ba bexela
^{kxosi} xe ba nyaka xo mo nywala.
 Mosadi xe a nywalwa o thšelwa ka
 kxomo tše lesome. Xe ba tsena
 motse ba thlasela ba tsena ka kxoko
 ya pele xoba xe batho ba sa tšo robala.
 Ba hla lala ba ba ^{kwatsa} ~~kwatsa~~ ba ba bolaya
 bošero kamoka, xe boesa ba tloxa.
 Ba beile di thodi xo bona ba metse
 ye mengwe xe ba ba phalalelaxo
 thoša ba motse oume. Ba metse ye
 mengwe xe ba hla bare le awelwa,
 ba roma sethlopha sa mothopo o moswa
 wa masoxana xo ba hlakanetša base
 hla. Ba tubakana. Xe ba ba perolotše
 ba fiša motse, ba thopa di kxomo,
 ba eta ba ba kwatsa ba thšaba.

~~XX~~ 273 ^{XY} Military System + War No. 29

K37/12

Xe ba ba thibeletše ka maweng,
 ba ba rualelela dikxong, ba ba
 bešeletšata fa. Ba Thopa dikxomo.
 Xa ba na dika tša xo bolela.
 Xo hlakanana ba ba bedi ba bararo
 batho ba lwa ka moraxo xo lwa
 batho ka moka. Dijo tša bona
 ke mabele a lewa. Lewa ke mabele
 a apena. Seema seve tšeiša dira
 le molapo mphako wa dira ke motse,
 ke xore xe ba jete lewa ba eta
 ba en enwa motse. Xe ba thopile
 dikxomo, ba bolaya enngwe ba e
 buxa, ba e beša krakalana le motse
 ba šetše ba fišitše motse. Xe ba
 dira byalo ke xore xa ba sa
 boifa selo ba fentše. Ba sepela
 ka sexoboko ba eta ba namela
 dihlae, xe ba bona batho ba bedi
 ba yo ba thika bare na lo ya kae?
 Xe e le ba xabo dira tše dingwe
 ba a ba bolaya. Xe e le ba xabo
 dira ba išwa direng. Ba lala ba
 sepela bošexo ba takana mo bayo
 kopanana kona, mo sexare ba tala
 ba patlame ka fase xa dihlae.

273

XX

XVI

K34/12

16

Military System & War No. 27

Ba patlama ka moeding ba laola.
 Ba laola xe ba tla o fenyā. Ba
 sepela le ngaka. Xe ba thibeletšwe
 ka maweng ba nwa methlapoloxo.
 Xa ba ye kxakala, ba robala kafa.
 Bahlabani xa ba nase ba se aparaxo
 ba ikapara. Xe ba yo hlabana xa ba
 lale tseleng, ba aya ba be ba
 boye. Ba ya metseng ya xo
 batamelana toya xabo bona ya
 phethelo, kore battle ba kxone xo
 thšabela xae xe ba fentšwe.
 Ba ita yo lela xe xo lwevra.
 Xa ba ~~wa~~ male matse ba nwa
 dinokeng le didibeng. Motho yo
 a lela xo o ya šola. Ba ba hwileng
 ba ba tloxela kwa ~~noteng~~ naxeng,
 xe ba mo thothlompna ba
 a mo pipetša ka mathlaku.
 Ba ripa bathe dithe xe ba ba
 fentše, ba ripa ba ba hwilexo.
 Xa ba na dibo ba thomile xo axa
 dibo xe ba lura le mapono le Maburu.
 Ba di axa ka merako ya mafsika.
 Ba a xeletša thaba ka merako.
 Xe ba fentšwe ba thšabela maweng
 a thaba

~~xv~~ 273 ^{xvii} Military System ^{134/12} No. 271

Tsela ye yako xona ke mara rangrang,
 ke manyokanyoko. Ka e latišexe boke
 ka e tsebexo. Ba thšabela le dikxomo
 ka maweng, ba di axela mo tswapong
 la thaba. Xe ba fentš ba a di tšeya
 ba o di abelana kwa fase. Ba be
 ba thibolela batho ka maweng
 matšatš'i a mararo le le tee.
 Kwa Mošuka ba dikile sebo tšatš'i
 le le tee. Mapono ba be ba sena
 di thunya ba lwa ka marumo. Thaba
 ya Malokong e na le dibo tš'e matebele
 a kilexo a thšabela Mapono ka xona
 kwa Mapo le xona xona le dibo
 kwa ditlabong. Xo thopya baneng
 -na, le mosadi le yena o be a thopya
 Bašimane bona ba ba be ba bolawa
 le xe ele ba bannyenyane. Ba be ba
 sena thswanelo ya xo bolaya kxoš'i, xe
 ba mo swere ba be ba mmofa, xe
 ba ka mmolaya, ba ba mmolailexo le bona
 bona ba a bolaiwa, kxoš'i ya bona yare
 xa le šie le nna le ka mpla mpolaya.
 Batho ba xaxe ba tle ba mo lopolole
 ka dikxomo. Xe bangwe ba fentš
 ba fišo motse ba thopā dikxomo.

273 2.2 APR 1939 K34/12 18
 XVIII Military System & War No. 18
 Xe ba ba nyatsa ba bolaya kxomo
 ba e baša. Ba ba ba esa bantše
 ba le fa. Xa ba ba tše ele naxa
 ba no ripa xosenene. Ba ka ba
 nthšiša lekxotho la xore ba tle ba
 lobe xe ba ba fentše. Le xe
 kxoši e nngwe e fentše e nngwe
 xa ye ye buša, yo mongwe le yo
 mongwe o buša naxa ya xaxwe,
 fela yo a fentšexo o lobayo
 mongwe pole ye a se no mo feny
 ka moraxo a ipuša. kxoši ye e
 fentšexo e roma batseta xo yo
 loba kxomo e nngwe ka di kxomo.
 Kxoši ye ko lobya ya bitša pitšo
 yare xe le hla kama le ba botete
 kete le nu nwešane nabo metse.
 Le se la hlura le fotlelana. Pitšo e
 hare xa ko lobye ka ngwana a kxoši
 xe ko lobilwe ka ngwana a kxoši
 ntwā e fedile. Ngwana a kxoši
 o tšerake kxoši ye e fentšexo.
 Xa Informant: Mr. Josef Makoba
 By Initiation = Le thsela
 From Mr. A. J. Makloana end 5273
 Carlruhe P. Bag No. 10, Via P.P. Rust.